

מוסדות השלטון הפדרלי ודריכי פועלתם בהתאם לחוקה

סמכויות השלטון לפי החוקה

פרק ראשון: הקונגרס (הרשות המחוקקת)

הكونגרס מתחלק לשני בתים: הסנאט ובית הנבחרים. חברי בית הנבחרים נבחרו באופן ישיר. חברי הסנאט נבחרו עד 1913 ע"י בית הנבחרים של מדינות הברית, ומazel באופן ישיר.

תקידי הסנאט ובית הנבחרים:

- * דין בהאשמות של מעילה בתקיד(סנאט בלבד).
- * בஸגירת مليי תפקידם נהנים חברי הקונגרס מחסינות.
- * הסמכות להצעת מיסים באה מביית הנבחרים, אך הסנאט רשאי לתקן או להתנגד להצעה.
- * לקונגרס הסמכות להטיל ולגבות מיסים.
- * הלוואת כספים למדיינות אחרות.
- * קביעת נהלים ותקנות לסחר בין מדינות הברית.
- * קביעת נהלי התאזרחות.
- * קביעת תקנים למדיות ומשקלים.
- * הקמת משרד דואר ודרך דואר.
- * תקנים לפטנטים והגנה על זכויות יוצרים.
- * הכרזת מלחמה.
- * כינון צבא וצי.

סמכויות הייחודיות לסנאט:

- * הדין בהאשמות של מעילה בתקיד.
- * סמכות לאשר מינוי פקידים בכירים בממשל הפדרלי ושופטים לבין המשפט העליון.
- * אישור חוזים ואמנות, הדורשים אישור של 2/3.

פרק שני: הרשות המבצעת (ובראשה הנשיא)

החוקה קובעת את דרך בחירת נשיא [שית האלקטורים. ביום 538 אלקטורים שמתחלקים ל-435 (בית הנבחרים) 100(סנאט) ו-3 (וושינגטון ד.ס)], את התנאים להיבחרות ומה קורה במקרה שהנשיא אינו יכול לכיהן עוד.

סמכויות:

- * מפקד עליון של הצבא והצי [כולל ההוראה לשימוש בנשק גרעיני].
- * סמכות למנוע שופטים(בכפוף לסנאט), פקידים ושרים.
- * מתן חנינה.
- * כריתת בריתות.
- * מינוי שגרירים, צירים וקונסולים.
- * הוצאה צוו依 ביצוע שהם בעלי תוקף של חוק.
- * הטלת וטו.

הנשיא עומד בראש ממשל ובו 13 מחלקות בינהן: מזכיר המדינה(שר החוץ), משרד האוצר, משרד ההגנה, משרד המשפטים, משרד הפנים, משרד החקלאות, משרד העבודה, משרד שירות בריאות וסע, משרד לבניין ופיתוח ערים, משרד החינוך ועוד. כמו כן, תחת סמכות הנשיא סוכנויות ממשלתיות שונות- כמו הוועדה לנירות ערך ולבורסה. התנאי להיבחרות לנשיא: ליד ארה"ב, 35 לפחות, וכמונן להיבחר.

פרק שלישי: הרשות השופטת

קביעת בית המשפט העליון והקמת בתי משפט פדרליים. החוקה מגדרה את תפקידו בית המשפט. כו�ם בבית המשפט הפדרלי העליון ישנים 9 שופטים עליונים, ואחד מהם מכיהן כנשיא בבית המשפט העליון. אחד התפקידים המהותיים של בית המשפט העליון בארה"ב הוא במתן פירוש לחוקה. סמכות זאת נוצרה מהתקדים המשפט מרבורי נגד מדיסון(1803).

משפט מרבוררי נגד מדיסון(1803)

ויליאם מרבוררי מונה ע"י הנשיא היוצא ג'ון אדמס לתקפיך שופט במחוז קולומביה. המינוי כבר היה חתום, אך הוא לא הגיע לפני כניסה הנשיא החדש ג'פרסון לתקפיך (מרץ 1801). ג'פרסון הורה למדייסון (מצחיר המדינה) לא להגיש את המינוי לאישור. מרבוררי הגיע תביעה לבית המשפט כדי לאלץ את מדיסון להגיש את המינוי. הוא התבסס בעתרתו על חוק השיפוט שנחקק בשנת 1789, שהסמיר את בית המשפט העליון לשמש בערכאה ראשונה. המשפט יצר דילמה קשה בבית המשפט העליון ולעומד בראשו, ג'ון מרשל.

מצד אחד, חשש מרשל לאשר את צו המינוי כי לא יהיה בטוח שהמלך יוציא לצו זה.
מצד שני, חשש מרשל ממעמד בית המשפט גם אם לא יאשר את המינוי, כיוון שאז בית המשפט העליון יתפס כ"חסר שניים" וכחווש מהרשות המבצעת.

פסקת מרשל: חוק השיפוט מ-1789, שעליו התבסס מרבוררי עתירתו,iscal פיו לבית המשפט העליון יש סמכות לחיב את הממשלה לאשר מינוי זה, מרחיב את סמכויות בית המשפט העליון בניגוד לחוקה. בהתאם לכך, פסל מרשל את המינוי.

משמעות הפסיקה: למרות הכנעה לכואורה לעמדת הממשלה יצר מרשל תקדים מהותי. פסקת מרשל הפכה את בית המשפט העליון למי שמוסמך לפ██וק בענייני פרשנות לחוקה, אף על פי שסמכות זו אינה מופיעה בחוקה. כלומר, מרשל אמן לא אישר את הצו, אך הפסיקה שלו הפגינה שאי האישור לא נבע מהיעדר סמכות, אלא מפני שבית המשפט מימוש סמכות גדולה בהרבה, והוא מתיחת ביקורת על חוק שהעביר הקונגרס.

הפרק הרביעי בחוקה- עוסקת בהגדרת המשפט הפדרלי ומבטאת את היחס בין הברית למיניות.
הפרק החמישי- מגננון המאפשר הכנסת תיקונים לחוקה(התנאים מחמירים - רוב של שני שלישים בכל אחד מבתי הקונגרס והסכמה של לפחות שלושת רבעי מדינות הברית).
פרק שישי- הגדרת_ULIONOT החקיקה האמריקנית. הפרדת דת מדינה.
פרק שביעי- אישור החוקה.

התיקונים לחוקה:

תיקונים 1-10 (1791) מהווים את מגילת הזכויות. אלו תיקונים המוגלים את חופש הדת, חופש מדעת, הזכות להחזיק בנשק, הזכות לפרטיפות, הזכות להליך משפטי הוגן בחוקה, התיקון העשורי מגדר שסתמכויות שלא נקבעו ע"י החוקה ולא הופקעו מהמדינות, שמורות למיניות הברית.

תיקונים בולטים נוספים:

- 13- ביטול העבדות.
- 14- בסיסו זכויות האדם לכל אזרח ארה"ב(כלומר הדגשת עיקנון השוויון, להלכה גם לאפרו-אמריקנים).
- 15- שוויון זכויות הבचירה ללא הבדל של גזע.
- 16- מס הכנסת פרדאי.
- 18-חוק היובלש".
- 19- זכויות בחירה לנשים.
- 21- ביטול התקון ה-18("חוק היובלש").

החומר נתրם ע"י "לומדים בערך ההיסטורי"

<http://www.tapuz.co.il/tapuzforum/main/forumpage.asp?id=1018>

בתודות ל" Amitar Lio" ו"Ran Ben Shmuel".